

Zemkopības ministrija

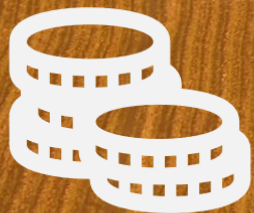
**Atbalsts lauksaimniecības nozarēm
saistībā ar COVID-19 vīrusa izplatības
negatīvo ietekmi 2020. gadā un plānotais
2021. gadā**

28.01.2021.

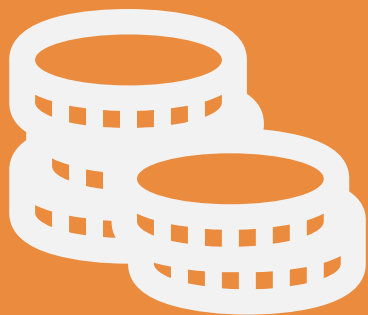
**Plānotais
atbalsts nozarei
2021**

**Atbalsts nozarei
2020**

Atbalsts nozarei 2020

Lopkopības
nozares

Ēdināšanai

Pārstrādei

Atbalsta mērķis

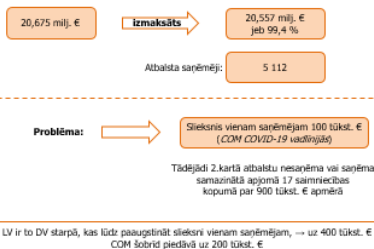
Atbalsta sākotnējie nosacījumi tika pielāgoti situācijas attīstībai, aptverot 4 pamatlīnijas:

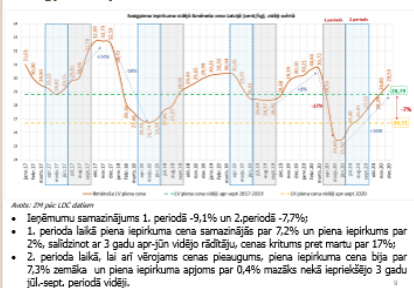
Grozījumu nepieciešamību noteica:

- Tirgus situācijas attīstības tendences, kas ietekmēja ražotāju ienākumus:**
 - Cenas lopkopības sektorā bija zemākas nekā iepriekšējos gados;
 - Liellopu audzēšanas nozare ir ļoti atkarīga no dzīvnieku liellopu eksporta (Latvijas eksportē dzīvus liellopus 34% apmērā no kopējā serotāvu liellopu gaļas apjoma);
 - Situāciju cūkkopības nozarē ES ietekmē gan COVID-19, gan ārkārtas cūku mēra izplatība, kas atstāj ietekmi uz ES (īpaši Vācijas) eksportu, tādējādi ietaisot daļu produkcijas tiek novirzīta ES iekšējā tirgū un izraisot gan cūkgaļas, gan dzīvus sīvēnus cenas samazināšanos. No problēmām ES eksportā būtiski cieš arī Latvijas cūkgaļas nozare, kas tādējādi saskāp ar ieviešanu pieprasījuma samazinājumu, kā rezultātā pazeminās arī cūkgaļas iepirkuma cenas.
- Vienlīdzīgi un godīgi konkurences apstākļi ar Lietuvas lauksaimniekiem.** Baltijas valstu tirgus ir vienkots tirgus un tajā ir jābūt vienādiem konkurences nosacījumiem starp lauksaimniekiem.
 - Lietuva ir pārliecinoši lielākais eksporta galamērķis gan Latvijas pienu un piena produktu nozarei, gan dzīvus liellopus eksportā, kā arī svarīgs tirgus liellopu gaļas eksportā;
 - 2019. gadā uz Latviju uz Lietuvu eksportēja pienu un piena produktus 113 milj. € vērtībā, bet dzīvus liellopus 10 milj. € vērtībā un liellopu gaļu 2 milj. € vērtībā;
 - Aptuveni 33% visa pārstrādi iepirkta Latvijā tiek izvesta pārstrādei Lietuvas uzņēmumos.
- Ielga COVID-19 radītās tirgus grūtības.**

Atbalsts ienākumu stabilizēšanai - piena nozarei

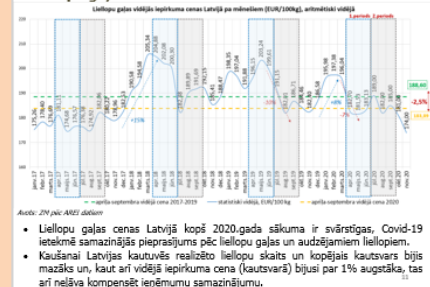
Svaigspiena iepirkuma cenas attīstības tendences

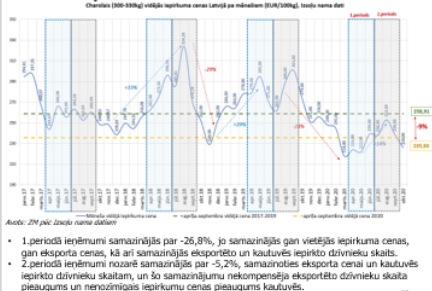
Atbalsts ienākumu stabilizēšanai - liellopu nozarei

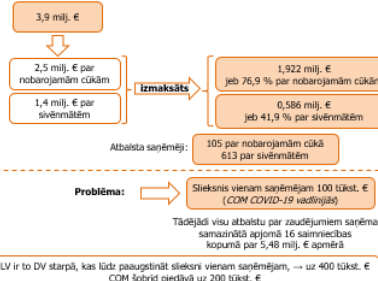
Liellopu gaļas cenas attīstības tendences

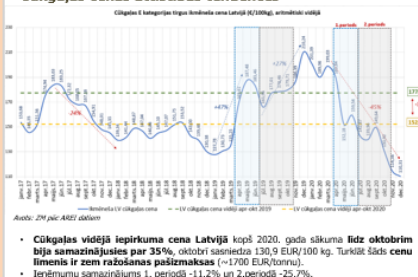
Dzīvu liellopu cenas attīstības tendences

Atbalsts ienākumu stabilizēšanai - cūkkopības nozarei

Cūkgaļas cenas attīstības tendences

Atbalsta mērķis

Atbalsts ienākumu stabilizēšanai piena, liellopu un cūkkopības nozaru lauksaimniekiem
19 milj. € → **27,741 milj. €**
(+8,7 milj. €)

Atbalsts skolu ēdinātājiem un dārzeņu ražotājiem – par iznīcinātajiem vai ziedotajiem produktiem
2,5 milj. € → **0,035 milj. €**
(-2,46 milj. €)

Valsts atbalsts lauksaimniecības un pārtikas ražotājiem
= 35,5 milj. €

Atbalsts par krājumu pieaugumu/apgrozījuma samazinājumu
14 milj. € → **7,7 milj. €**
(-6,3 milj. €)

Mērķis: **sniegt finansiālu atbalstu** ražotājiem un citiem uzņēmumiem lauksaimniecības un pārtikas nozarē saistībā ar Covid-19 izplatības negatīvo ietekmi uz tautsaimniecību

Atbalsta sākotnējie nosacījumi tika pielāgoti situācijas attīstībai, aptverot 4 pamatlīetas:

Samazināts
ieņēmumu
samazinājuma/
apgrozījuma
**samazinājuma
sliekšnis**

Paredzēts
**papildus
atbalsta
periods**

**Paplašinātas
dzīvnieku
kategorijas,**
par kurām
piešķirts
atbalsts

**Pārdalīts
finansējums**
starp atbalsta
pasākumiem

Grozījumu nepieciešamību noteica:

- **Tirgus situācijas attīstības tendences**, kas ietekmēja ražotāju ieņēmumus:
 - ✓ Cenas lopkopības sektorā bija zemākas nekā iepriekšējos gados;
 - ✓ Liellopu audzēšanas nozare ir ļoti atkarīga no dzīvu liellopu eksporta (Latvija eksportē dzīvus liellopus 34% apmērā no kopējā saražotā liellopu gaļas apjoma);
 - ✓ Situāciju cūkgaļas nozarē ES ietekmē gan COVID-19, gan Āfrikas cūku mēra izplatība, kas atstāj ietekmi uz ES (īpaši Vācijas) eksportu, tādējādi liela daļa produkcijas tiek novirzīta ES iekšējā tirgū un izraisot gan cūkgaļas, gan dzīvu sivēnu cenas samazināšanos. No problēmām ES eksportā būtiski cieš arī Latvijas cūkgaļas nozare, kas tādējādi sastopas ar ievērojamu pieprasījuma samazinājumu, kā rezultātā pazeminās arī cūkgaļas iepirkuma cenas.
- **Vienlīdzīgi un godīgi konkurences apstākļi ar Lietuvas lauksaimniekiem.** Baltijas valstu tirgus ir vienots tirgus un tajā ir jābūt vienādiem konkurences nosacījumiem starp lauksaimniekiem.
 - ✓ Lietuva ir pārliecinoši lielākais eksporta galamērķis gan Latvijas piena un piena produktu nozarei, gan dzīvu liellopu eksportā, kā arī svarīgs tirgus liellopu gaļas eksportā;
 - ✓ 2019. gadā uz Latviju uz Lietuvu eksportēja pienu un piena produktus 113 milj. € vērtībā, bet dzīvus liellopus 10 milj. € vērtībā un liellopu gaļu 2 milj. € vērtībā;
 - ✓ Aptuveni 33% visa pārstrādei iepirkta svaigpiena Latvijā tiek izvests pārstrādei Lietuvas uzņēmumos.
- **Ieilga COVID-19 radītās tirgus grūtības.**

Atbalsts ienākumu stabilizēšanai - piena nozarei

20,675 milj. €

izmaksāts

20,557 milj. €
jeb 99,4 %

Atbalsta saņēmēji:

5 112

Problēma:

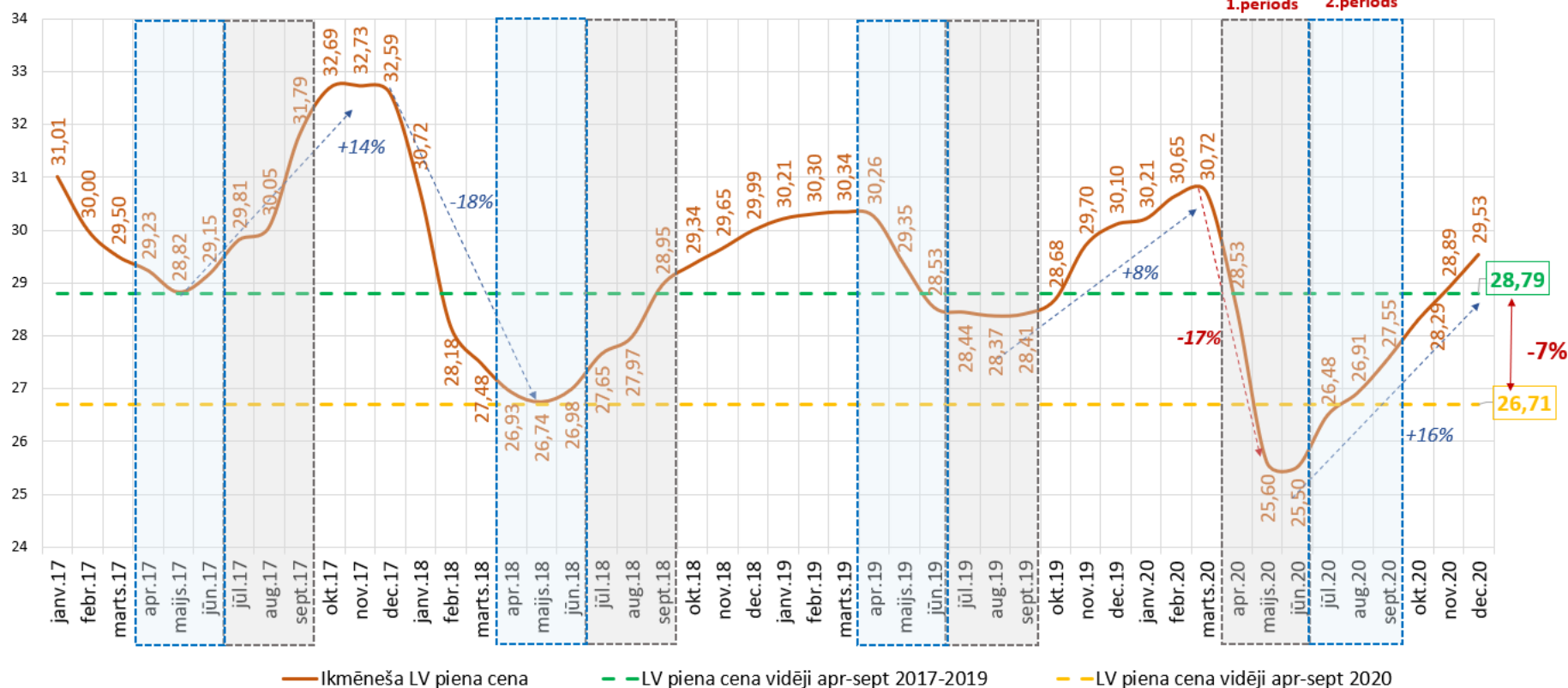
Sliekšnis vienam saņēmējam 100 tūkst. €
(*COM COVID-19 vadlīnijās*)

Tādējādi 2.kartā atbalstu nesaņēma vai saņēma samazinātā apjomā 17 saimniecības kopumā par 900 tūkst. € apmērā

LV ir to DV starpā, kas lūdz paaugstināt sliekšni vienam saņēmējam, → uz 400 tūkst. €
COM šobrīd piedāvā uz 200 tūkst. €

Svaigpiena iepirkuma cenas attīstības tendences

Svaigpiena iepirkuma vidējā ikmēneša cena Latvijā (centi/kg), vidēji svērtā

Avots: ZM pēc LDC datiem

- Ieņēmumu samazinājums 1. periodā -9,1% un 2.periodā -7,7%;
- 1. perioda laikā piena iepirkuma cena samazinājās par 7,2% un piena iepirkums par 2%, salīdzinot ar 3 gadu apr-jūn vidējo rādītāju, cenas kritums pret martu par 17%;
- 2. perioda laikā, lai arī vērojams cenas pieaugums, piena iepirkuma cena bija par 7,3% zemāka un piena iepirkuma apjoms par 0,4% mazāks nekā iepriekšējo 3 gadu jūl.-sept. periodā vidēji.

Atbalsts ienākumu stabilizēšanai - liellopu nozarei

3,166 milj. €

izmaksāts

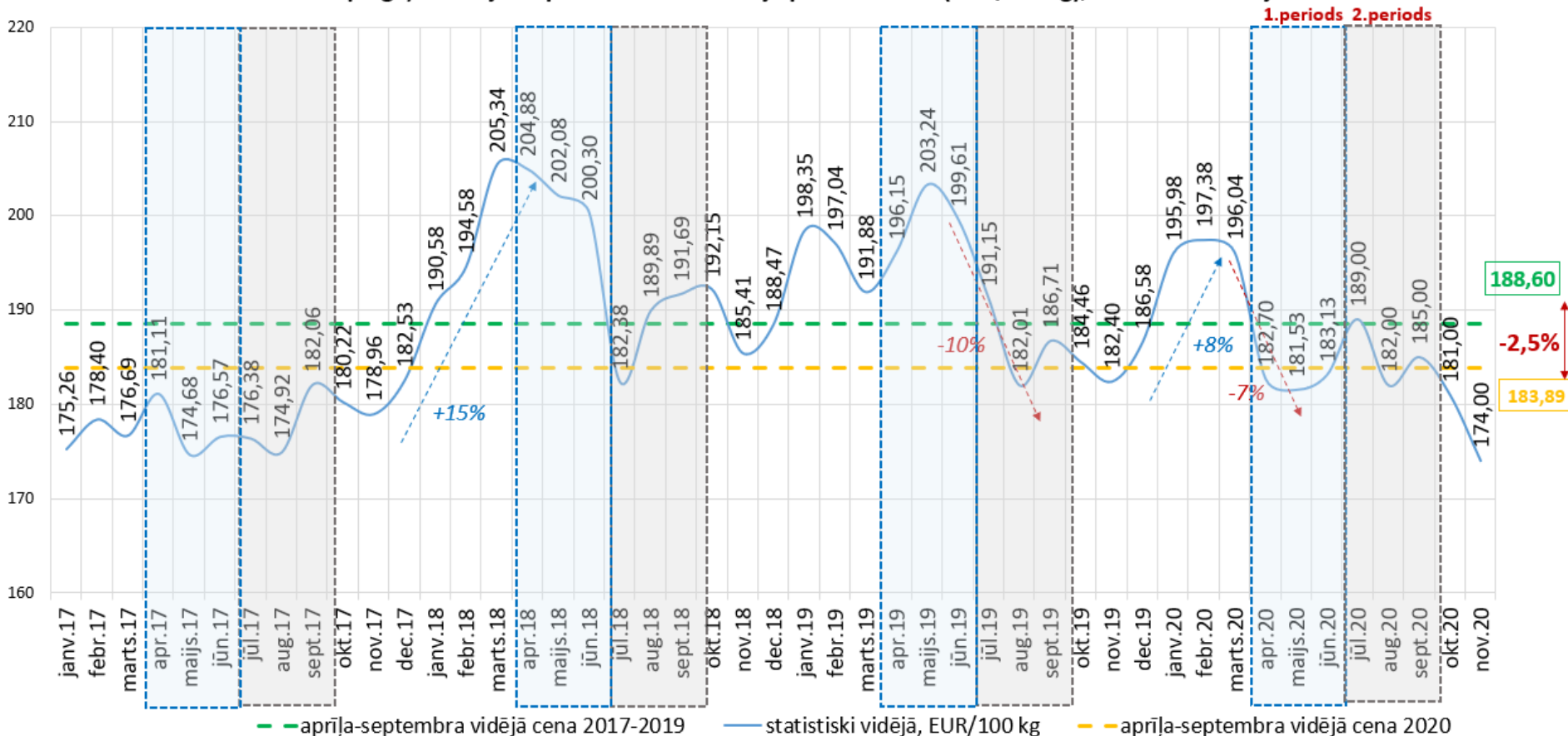
3,046 milj. €
jeb 97 %

Atbalsta saņēmēji:

5 205

Liellopu gaļas cenas attīstības tendences

Liellopu gaļas vidējās iepirkuma cenas Latvijā pa mēnešiem (EUR/100kg), aritmētiski vidējā

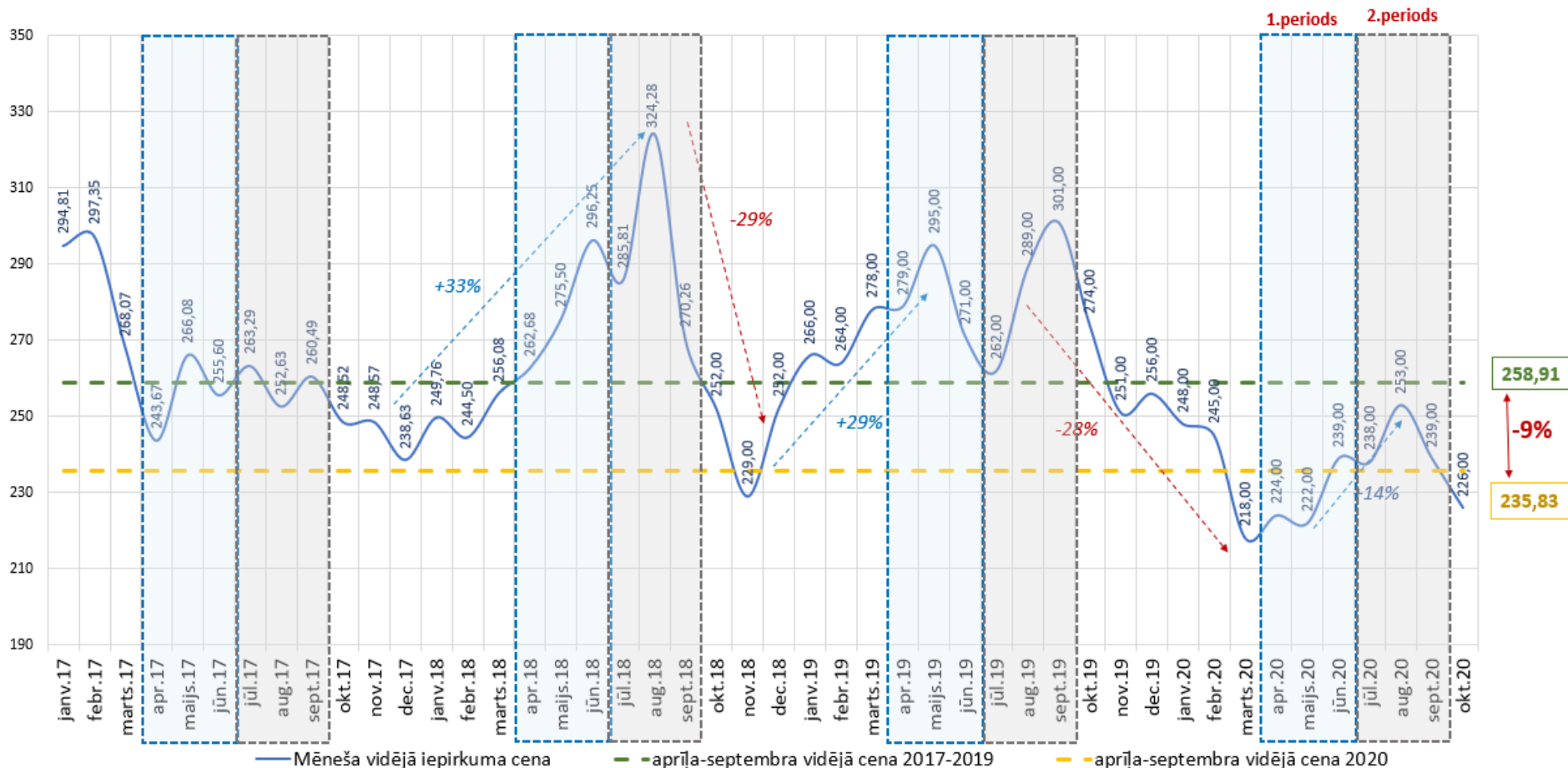

Avots: ZM pēc AREI datiem

- Liellopu gaļas cenas Latvijā kopš 2020.gada sākuma ir svārstīgas, Covid-19 ietekmē samazinājās pieprasījums pēc liellopu gaļas un audzējamiem liellopiem.
- Kaušanai Latvijas kautuvēs realizēto liellopu skaits un kopējais kautsvars bijis mazāks un, kaut arī vidējā iepirkuma cena (kautsvarā) bijusi par 1% augstāka, tas arī neļāva kompensēt ieņēmumu samazinājumu.

Dzīvu liellopu cenas attīstības tendences

Charolais (300-330kg) vidējās iepirkuma cenas Latvijā pa mēnešiem (EUR/100kg), Izsoļu nama dati

Avots: ZM pēc Izsoļu nama datiem

- 1.periodā ieņēmumi samazinājās par -26,8%, jo samazinājās gan vietējās iepirkuma cenas, gan eksporta cenas, kā arī samazinājās eksportēto un kautuvēs iepirkto dzīvnieku skaits.
- 2.periodā ieņēmumi nozarē samazinājās par -5,2%, samazinoties eksporta cenai un kautuvēs iepirkto dzīvnieku skaitam, un šo samazinājumu nekompensēja eksportēto dzīvnieku skaita pieaugums un nenožīmīgais iepirkumu cenas pieaugums kautuvēs.

Atbalsts ienākumu stabilizēšanai - cūkkopības nozarei

3,9 milj. €

2,5 milj. € par
nobarojamām cūkām

1,4 milj. € par
sivēnmātēm

izmaksāts

1,922 milj. €
jeb 76,9 % par nobarojamām cūkām

0,586 milj. €
jeb 41,9 % par sivēnmātēm

Atbalsta saņēmēji:

105 par nobarojamām cūkām
613 par sivēnmātēm

Problēma:

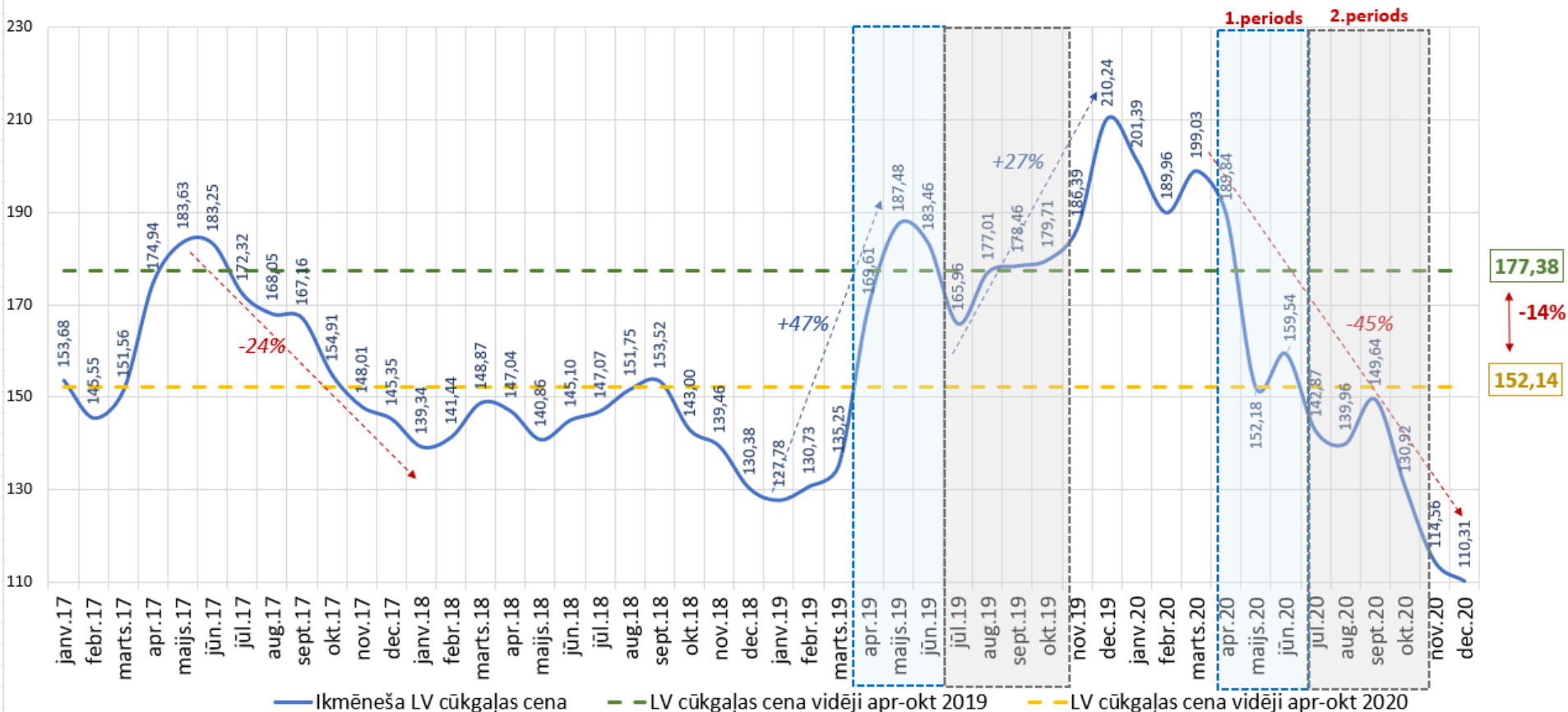
Sliekšnis vienam saņēmējam 100 tūkst. €
(COM COVID-19 vadlīnijās)

Tādējādi visu atbalstu par zaudējumiem saņēma
samazinātā apjomā 16 saimniecības
kopumā par 5,48 milj. € apmērā

LV ir to DV starpā, kas lūdz paaugstināt sliekšni vienam saņēmējam, → uz 400 tūkst. €
COM šobrīd piedāvā uz 200 tūkst. €

Cūkgaļas cenas attīstības tendences

Cūkgaļas E kategorijas tirgus ikmēneša cena Latvijā (€/100kg), aritmētiski vidējā

Avots: ZM pēc AREI datiem

- Cūkgaļas vidējā iepirkuma cena Latvijā** kopš 2020. gada sākuma līdz oktobrim bija samazinājusies par **35%**, oktobrī sasniedza 130,9 EUR/100 kg. Turklāt šāds **cenu līmenis ir zem ražošanas pašizmaksas** (~1700 EUR/tonnu).
- Ieņēmumu samazinājums 1. periodā -11,2% un 2.periodā -25,7%.

Atbalsts ēdinātājiem un dārzeņu ražotājiem

0,035 milj. €

izmaksāts

Atbalsta saņēmēji 9
izmaksāts 0,033 milj. €

-
- Nepieciešamā atbalsta apmēru bija grūti prognozēt, ņemot vērā, ka nebija precīzas operatīvas informācijas par iespējamiem neizlietoto produktu apjomiem.
 - Ārkārtējās situācijas pirmajās dienās tika aptaujāti vairāki ēdināšanas uzņēmumi, kā arī lielākā daļa dārzeņu audzētāju, - aptauja liecināja, ka zaudējumi varētu būt ievērojami.
 - Iespējams, ka liela daļa dārzeņu tika pakāpeniski realizēti tirgū, savukārt ēdinātājiem, iespējams, tika piešķirts atbalsts no pašvaldību budžetiem, kā arī tika organizētas pārtikas paku/gatavā ēdiena piegādes – šie aspekti varēja mazināt kopējo atsaucību atbalsta programmā.
 - Tāpat arī jāņem vērā, ka atbalsts sedza tikai ātrbojīgo produktu izmaksas.

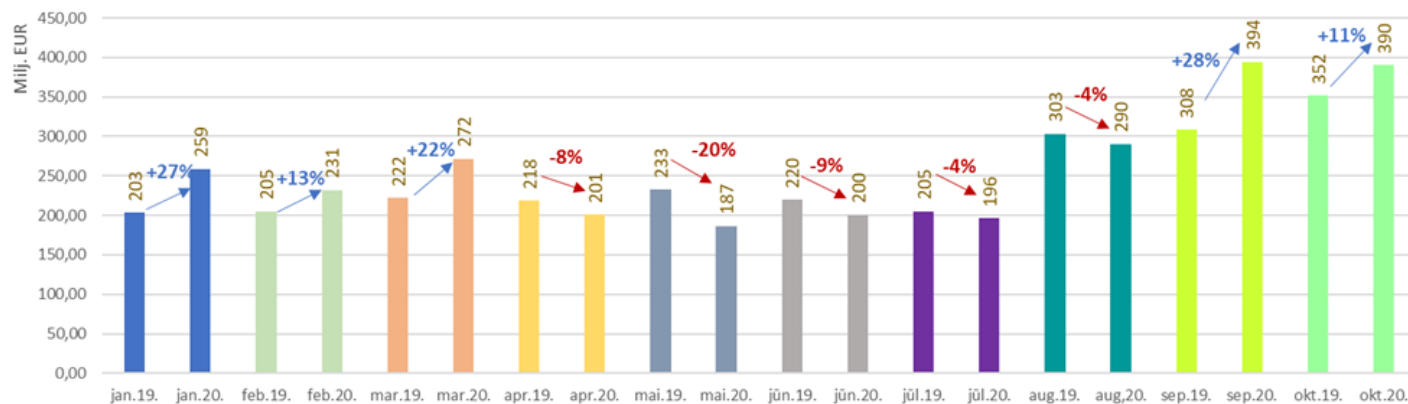
Atbalsts krājumu izmaksu pieauguma un apgrozījuma samazinājuma radīto grūtību mazināšanai

7,724 milj. €

izmaksāts

Atbalsta saņēmēji 35
3,327 milj. € jeb 43%

Latvijas lauksaimniecības, pārtikas un zivsaimniecības produktu eksports pa mēnešiem, milj. EUR

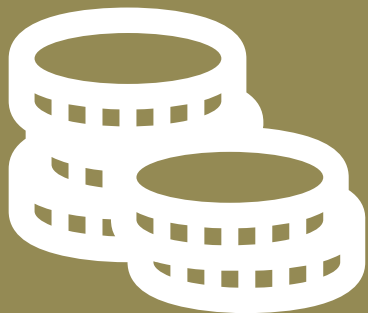

Avots: ZM pēc Eurostat datiem

2020. gada janvāra-oktobra periodā Latvijas lauksaimniecības, pārtikas un zivsaimniecības produktu (KN 01-24) eksports salīdzinājumā ar 2019. gada attiecīgo periodu, bija pieaudzis par 6,1% jeb 150,9 milj. EUR, taču **aprīļa - augusta periodā eksports bija samazinājies par 9% jeb 105,5 milj. EUR salīdzinājumā ar 2019. gada aprīļa - augusta periodu.**

Turklāt, **nozārēs, kas ir izteikti atkarīgas no eksporta** (piemēram, piena produkti, dzīvi liellopi, liellopu gaļa), **samazinājumi bija daudz izteiktāki**, piemēram, dzīvu liellopu eksports aprīļa - augusta periodā samazinājās par -12%, liellopu gaļas eksports par -10%, piena un piena produktu eksports par -15%, mājputnu gaļas un olu eksports par -69%, zivju eksports par -16%, dārzeņu eksports par -18%, cukurs un cukura konditorejas izstrādājumi par -16% un kakao, kakao izstrādājumu eksports par -20%.

Plānotais atbalsts 2021

**Cūkkopības
nozare**

**Mājputnu
nozare**

Atbalsts ienākumu stabilizēšanai - cūkkopības nozarei

Mērķis:

Veicināt saimniecību dzīvotspējas stiprināšanu un mazinot COVID – 19 ietekmes radītās finanšu grūtības saimniecībām, un nodrošinot cūkkopības nozares saglabāšanu

Atbalsts:

14,5 milj. €

2 periodos: nov., 2020 – apr., 2021 un maijs – okt., 2021

Atbalstu piešķirs par:

-) kautuvē realizētām cūkām;
-) par realizētiem audzējamiem sivēniem;
-) tiks ņemti vērā arī dzīvnieki, kas realizēti ārpus LV

Atbalsta piešķiršanas sliekšnis: ja nozarē ražotāju kopējie ieņēmumi noteiktā 6 secīgu mēnešu laikposmā samazinās par 5% vai vairāk

Nosacījumi var mainīties, jo pašlaik notiek diskusijas ar nozari, kā arī atbalsta shēma ir jāaskaņo ar EK (ZM šajā gadījumā neizmantos COM Covid-19 vadlīnijas, bet atbalstu skaņos zem COM atbalsta vadlīnijām)

Atbalsts ienākumu stabilizēšanai - mājputnu nozarei

Mērķis:

Sniegt atbalstu mājputnu audzētājiem, kas ražo olas, mājputnu gaļu, olu vai mājputnu gaļas produktus un kurus negatīvi ietekmējusi Covid-19 izplatība, lai nodrošinātu mājputnu nozares dzīvotspējas saglabāšanu

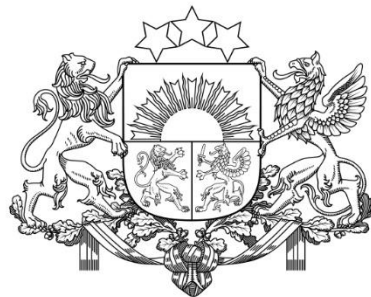
Atbalsts:

11 milj. €

Atbalsta nosacījumu projekts ir sagatavots ņemot vērā Lietuvas pieredzi, proti atbalsts tiktu samaksāts par zaudējumiem, kas mājputnu (mājas vistas) nozares uzņēmumiem radušies no tā, ka uzņēmumos ražotās preces (olas, mājputnu gaļa, olu produkti) pandēmijas dēļ tiek lielākā apjomā kā ierasts novirzīts saldēšanai vai pārstrādei tā vietā, lai pārdotu šos produktus svaigā veidā.

Nosacījumi var mainīties, jo pašlaik notiek diskusijas ar nozari, kā arī atbalsta shēma ir jāsaskaņo ar EK

Zemkopības ministrija

PALDIES PAR UZMANĪBU!